

**Normerande styrdokument**

Beslutsfattare:  
Kommunfullmäktige

Dokumentansvarig:  
Finanschef

Datum:  
2022-11-23

Diarienummer:  
KSN-2022-00762

# Ägarpolicy för Uppsala kommun

**Policy**

Riktlinje

Rutin

Vägledning

## Innehåll

Inledning .....	3
Syfte.....	3
Omfattning .....	3
Principer för ägarstyrning av kommunala aktiebolag.....	3
Lagbestämmelser och krav .....	4
Kommunallagen .....	4
Aktiebolagslagen .....	4
Tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen.....	5
Bestämmelser om upphandling.....	5
Ansvar och spridning .....	5
Uppföljning .....	5
Relaterade dokument.....	5

## Inledning

En kommun får, enligt kommunallagen (2017:725), KL, besluta att lämna över skötseln av en kommunal angelägenhet till en juridisk person. Det innebär att kommunen kan, om det inte i lag eller annan författning anges att verksamheten ska bedrivas av en kommunal nämnd, bedriva verksamhet i bolagsform eller annan associationsform.

## Syfte

Syftet med ägarpolicy är att ange övergripande principer för ägarstyrning, som gäller för all verksamhet som Uppsala kommun bedriver i helägda aktiebolag.

Förutom att gagna demokratiska och ekonomiska intressen ska ägarpolicy även bidra till att skapa förutsättningar för en väl sammanhållen kommunal organisation och optimalt utnyttjande av de samlade kommunala resurserna. Detta sker genom samarbete och samordning dels inom bolagskoncernen, dels med övriga kommunala verksamheter.

## Omfattning

Ägarpolicy ligger till grund för styrningen av all verksamhet som Uppsala kommun bedriver i helägda aktiebolag, och för beslut som fattas av Uppsalas kommunfullmäktige och kommunstyrelse.

Som komplement till denna ägarpolicy för styrningen av kommunens helägda bolag finns gemensamma och bolagsspecifika ägardirektiv samt för vissa bolag en ägaridé. Vidare finns Riktlinjeför bolagsstyrning inom Uppsala kommun med tillhörande stödmaterial i form av mallar och rutiner. Utöver dessa formella styrdokument finns, för att samspelet mellan kommunen och bolagen ska fungera, arenor för dialog och gemensamma arbetsformer för att beslutsprocessen i bolagen ska koordineras med beslutsprocessen i kommunen.

## Principer för ägarstyrning av kommunala aktiebolag

- Uppsala kommuns styrning av bolagen ska syfta till att maximera samhällsnyttan genom att erbjuda hållbara och kostnadseffektiva lösningar till högsta kvalitet för såväl koncernen som för kommunmedlemmarna.

Detta innebär att:

- Bolagen ska ges förutsättningar att utvecklas
- Bolagen ska agera långsiktigt
- Bolagen ska vara effektiva
- Bolagen ska präglas av öppenhet
- Bolagen ska vara ansvarstagande
- Bolagen ska agera föredömligt inom sitt respektive verksamhetsområde
- Bolagen ska agera på ett sätt som skapar allmänhetens förtroende

## Lagbestämmelser och krav

Styrningen i ovanstående principer för ägarstyrning av kommunala aktiebolag förhåller sig av nödvändighet till gällande lagstiftning. Denna förklaras i nedan följande texter för att ge en bakgrund till kommunens egen styrning i detta dokument.

### Kommunallagen

Kommunallagen (KL) har betydelse för kommunens bolag på så sätt att lagen ställer krav på kommunen som ägare av bolagen. När kommunen väljer att bedriva verksamhet i ett helägt bolag ska kommunen därför bland annat

- fastställa det kommunala ändamålet med verksamheten,
- se till att det fastställda kommunala ändamålet och de kommunala befogenheterna som utgör ram för verksamheten anges i bolagsordningen,
- se till att det anges i bolagsordningen att fullmäktige får ta ställning till sådana beslut i verksamheten som är av principiell beskaffenhet eller annars av större vikt innan de fattas, och
- se till att bolaget ger allmänheten insyn i den verksamhet som genom avtal lämnas över till privata utförare

Det innebär att kommunen ska se till att bolagen blir bundna av de regler om den kommunala kompetensen och de grundläggande kommunala principerna som finns i 2 kap. KL.

De allmänna befogenheter som gäller för kommunala bolag är att bolagen får bedriva allmännyttig verksamhet som har anknytning till kommunens område eller deras medlemmar och som inte enbart staten, en annan kommun, en region eller någon annan ska ha hand om (*den allmänna kompetensen/det kommunala ändamålet med bolaget och lokaliseringsprincipen*). Vidare ska bolagen i sin verksamhet behandla alla kommunmedlemmar lika, om det inte finns sakliga skäl för annat (*likställighetsprincipen*). *Retroaktivitetsförbudet* innebär att bolagen inte får fatta beslut med tillbakaverkande kraft, till nackdel för kommunmedlemmarna.

*Självkostnadsprincipen* är inte direkt tillämplig på kommunala bolag. Principen innebär att kommuner inte får ta ut högre avgifter än som motsvarar kostnaderna för de tjänster eller nyttigheter som de tillhandahåller. Kommunen måste ta ställning för varje bolag om självkostnadsprincipen ska tillämpas och reglera det i bolagsordningen. Särskild hänsyn bör tas om en verksamhet som bedrivs i ett bolag utgör näringsverksamhet på en konkurrensutsatt marknad. För viss verksamhet anges i specialförfattning att den ska bedrivas på affärsmässiga grunder.

Det kommunala ändamålet ska komma till uttryck i bolagsordningens bestämmelser om syfte och verksamhetsföremål. När syfte och verksamhetsföremål formuleras ska de kommunalrättsliga principerna beaktas. Av särskild vikt är att i förekommande fall beakta självkostnadsprincipen och principen om förbud mot vinstdrivande och spekulativ verksamhet.

Kommunens bolag ska leva upp till kommunallagens regler om god ekonomisk hushållning.

### Aktiebolagslagen

Aktiebolag ska alltid följa reglerna i aktiebolagslagen (2005:551). Alla beslut i kommunens bolag ska fattas i enlighet med aktiebolagslagens bestämmelser, vilka är

bolagsstämman, styrelsen, VD eller någon annan som fått uppdrag från något bolagsorgan att fatta beslut i ett ärende.

### **Tryckfrihetsförordningen och offentlighets- och sekretesslagen**

Enligt offentlighets- och sekretesslagen (2009:400), 2 kap. 3 §, jämställs kommunala bolag i vilka kommunen förfogar över mer än hälften av aktierna, med myndighet. Det innebär att regler om allmänna handlingars offentlighet, som finns i tryckfrihetsförordningen 2 kap. och de begränsningar som kan följa av offentlighets- och sekretesslagen, även gäller för dessa bolag.

### **Bestämmelser om upphandling**

Enligt upphandlingsreglerna jämställs de kommunala bolagen med så kallade upphandlande organisationer. Det innebär att bolagen måste tillämpa de regler som lagarna innehåller, på samma sätt som kommunens nämnder.

### **Ansvar och spridning**

Kommunstyrelsen är ansvarig för *Ägarpolicy för Uppsala kommun*.

## **Uppföljning**

Kommunstyrelsen följer årligen upp stadshuskoncernens följsamhet till policyn utifrån kommunstyrelsens uppsiktsplikt.

## **Relaterade dokument**

Följande dokument kompletterar ägarpolicyn:

- Riktlinje för bolagsstyrning inom Uppsala kommun